

УДК 069(477.43-21)КПДІМЗ:902(477.43)«18/19»

Інна Швець,
Головний зберігач фондів
Кам'янець-Подільського державного
історичного музею-заповідника

Світлана Смірнова,
Завідувач сектору «Музей старожитностей»
Кам'янець-Подільського державного
історичного музею-заповідника

ГЕОГРАФІЧНА КАРТОТЕКА АРХЕОЛОГІЧНИХ ФОНДІВ К-ПДІМЗ ЯК ДЖЕРЕЛО ДО ІСТОРІЇ ФОРМУВАННЯ МУЗЕЙНОЇ КОЛЕКЦІЇ

У статті досліджено географічну картотеку археологічної групи зберігання Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника як джерело до історії формування музейної археологічної збірки. На основі аналізу фондово-облікової документації реконструйовано основні етапи комплектування колекції від другої половини XIX ст. до початку XXI ст., визначено роль археологічних експедицій, музейних працівників і окремих дослідників у поповненні фондів. Простежено географію надходження археологічних матеріалів, встановлено основні регіони комплектування та внесок найактивніших фондоутворювачів.

Ключові слова: археологічна колекція, географічна картотека, музейні фонди, Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник, історія археології, археологічні експедиції, Поділля.

Вступ

Археологічні музейні зібрання є важливим джерелом для вивчення матеріальної культури, історії археологічної науки, музейної справи та пам'яткоохоронної діяльності. Процеси формування фондів відображають етапи археологічного освоєння територій, розвиток польових досліджень, становлення наукових шкіл і принципів музейного комплектування.

Одним із найбільших регіональних археологічних зібрань Правобережної України є фондова група «Археологія» Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника, що налічує близько 38 тис. одиниць основного фонду. Її формування безпосередньо пов'язане з більш ніж столітньою історією археологічних досліджень Поділля і відображає основні етапи польового вивчення регіону від кінця XIX до початку XXI ст.

Метою статті є реконструкція процесу формування археологічної збірки Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника на основі аналізу географічної картотеки, визначення основних етапів комплектування фондів, просторової структури надходжень та ролі археологічних експедицій і окремих дослідників у створенні сучасної музейної колекції.

В Географічній картотеці групи зберігання «Археологія» записи експонатів з XIX ст. до 1940 років зазначені просто «з Давньосховища» переважно без прізвищ, дат і прив'язки до населених пунктів. Основні записи в географічній картотеці датуються від 1940 до 2009 року. Ці роки і є хронологічними межами нашого дослідження.

Спеціальні дослідження, присвячені питанню поповнення археологічної збірки фондів Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника, практично відсутні. Недостатньо вивченими залишаються питання комплектування фондів, географії надходження археологічних матеріалів, ролі окремих дослідників у формуванні музейної колекції та інформаційного потенціалу фондово-облікової документації. Це зумовлює наукову новизну дослідження, у якому географічну картотеку вперше розглянуто як самостійне джерело для реконструкції історії формування археологічної збірки музею.

Водночас історія археологічного вивчення Поділля достатньо повно висвітлена у працях Л. В. Баженова (1997; 2011), В. А. Гуцала та В. П. Мегея (2000), І. С. Винокура (1995), В. С. Прокопчука та І. О. Старенького (2016) та інших дослідників. У цих роботах проаналізовано основні етапи археологічного освоєння регіону, розвиток музейної справи, пам'яткоохоронної діяльності та внесок окремих археологів і краєзнавців.

Важливу групу джерел становлять публікації за результатами польових досліджень експедицій Інституту археології АН УРСР (НАН України) (Брайчевський, Довженко 1967), Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту (Винокур, Гуцал 1977), Кам'янець-Подільського музею-заповідника та інших наукових установ. (Хотюн, 1970). У низці цих праць зазначено, що виявлені археологічні матеріали були передані до фондів Кам'янець-Подільського музею.

Проте відомості, наведені у польових звітах і друкованих працях, не завжди відповідають сучасному складу музейної збірки. Частина предметів упродовж тривалого часу була втрачена, передана до інших установ або не потрапила до основного фонду, тому інформація про передачу археологічних матеріалів потребує перевірки за фондово-обліковою документацією.

Формування археологічної збірки музею

Витоки формування археологічної збірки Кам'янець-Подільського музею сягають другої половини XIX ст. Початок систематичного збирання археологічних старожитностей пов'язаний із діяльністю Подільського єпархіального історико-статистичного комітету, створеного у 1860-х роках. Одним із його основних завдань було виявлення, опис та збереження історико-культурної спадщини Поділля, збір археологічних знахідок, історичних документів і старожитностей.

Саме діяльність комітету створила підґрунтя для заснування у 1890 р. Давньосховища, яке стало попередником сучасного Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника. Подальший розвиток досліджень був пов'язаний із Подільським церковним історико-археологічним товариством, що продовжило роботу зі збору та наукового опрацювання археологічних пам'яток регіону.

Важливим етапом у формуванні музейної колекції стали дослідження Бакотського скельно-печерного монастиря під керівництвом В. Б. Антоновича за участю Ю. Й. Сіцинського. (Антонович 1891, 1886; Сецинский 1899). У фондах музею є речі передані В. Б. Антоновичем з сіл: Бакота, Кадиївці, Китайгород. Результати його досліджень не лише суттєво поповнили музейні фонди, а й сприяли переходу від випадкового накопичення знахідок до систематичного обліку археологічних пам'яток.

Формування археологічної збірки відбувалося кількома шляхами: через матеріали наукових експедицій, діяльність Подільського історико-статистичного комітету, збори місцевих краєзнавців, а також завдяки повідомленням духовенства про випадкові знахідки, городища, кургани та інші археологічні об'єкти. Важливу роль відігравало й дослідження некрополів та давніх поховань, що дозволило накопичити значні археологічні колекції.

Період Української революції 1917–1921 рр. став випробуванням для музейної справи. Незважаючи на складну військово-політичну ситуацію, працівникам музею вдалося зберегти значну частину археологічних колекцій завдяки співпраці з Відділом охорони пам'яток старовини та мистецтва УНР. Саме це забезпечило безперервність розвитку музейного збирання у наступні десятиліття (Прокопчук, Старенький 2016).

Опрацювання географічної картотеки виявило одну важливу особливість. Значна частина археологічних предметів, які надійшли до музею до 1945 р., у фондовій документації позначена лише загальним записом «Давньосховище», без зазначення конкретного дослідника чи часу надходження. Така ситуація пояснюється складними історичними обставинами першої половини XX ст.: політичними репресіями щодо музейних працівників і краєзнавців, втратами документації в роки Другої світової війни, евакуаціями музейних фондів та їх подальшою реорганізацією. Проте археологічне вивчення регіону Середнього Подністрів'я в ці роки не зупинилося (Геринович, 1926).

Наступний етап формування археологічної збірки розпочався після завершення Другої світової війни. Географічна картотека фіксує роки надходження експонатів, ким і звідки вони

були передані до музейних фондів. В повоєнний період фіксується, що передавали експонати до музею учні шкіл, вчителі та краєзнавці.

Аналіз картотеки виявив, що сучасне ядро археологічної колекції було сформоване діяльністю відносно невеликої групи археологів, які протягом кількох десятиліть систематично досліджували територію Середнього Подністров'я. Саме їхня польова робота забезпечила найбільш масштабне та науково документоване поповнення фондів музею.

Найбільш репрезентативною постаттю географічної картотеки є *М. С. Борковський*. Його ім'я зафіксоване більш ніж у сорока населених пунктах Хмельницької області, а хронологія польових досліджень охоплює майже тридцять років — від 1947 до 1976 р. Географія його експедицій надзвичайно широка: від околиць Кам'янця-Подільського до долини Дністра та північних районів історичного Поділля. Саме з діяльністю *М. С. Борковського* пов'язаний один із найбільших масивів археологічних матеріалів, що нині зберігаються у фондах музею. Його багаторічні розвідки стали основою формування колекцій енеоліту, доби бронзи, раннього залізного віку, черняхівської культури та слов'янського часу. Діяльність краєзнавця *М. С. Борковського* висвітлена в кількох публікаціях працівників музею (*Старенький І., Левінзон Є., 2023*)

Друге місце за кількістю згадок у картотеці посідає *С. К. Шкурко*, який проводив археологічні дослідження переважно у 1954–1974 роках. Його діяльність охоплювала значну кількість пам'яток Кам'янець-Подільського та суміжних районів. Основними напрямками досліджень були поселення черняхівської культури, ранньослов'янські пам'ятки та об'єкти енеоліту. Матеріали, зібрані *С. К. Шкурком*, істотно розширили джерельну базу музею щодо вивчення населення Поділля перших століть нашої ери. Підсумком діяльності краєзнавця *С. Шкурка* є фактично його науковий звіт підготовлений у 1960-70-х роках та видано з науковими коментарями *О. Пламеницької* (*Шкурко, 2017*).

Впродовж 1945–1953 рр. в зоні затоплення Дністровської ГЕС працювала **Південно-Подільська (Дністровська)** археологічна експедиція, частина експонатів зібраних під час досліджень потрапила до фондів нашого музею. У 1945 р. археологічні розвідки і збори на Поділлі проводив *М. Я. Рудинський* (*Рудинський, 1949*), який керував палеолітичним загonom експедиції, чимало експонатів з його зборів в с. Сокіл та с. Лука Врублівецька зберігаються у фондах Кам'янець-Подільського музею.

У 1955–1963 рр. значний обсяг польових робіт виконала **Дністровсько-Волинська слов'янська експедиція** Ленінградського відділення Інституту історії матеріальної культури АН СРСР під керівництвом *М. О. Тиханової*. Матеріали цієї експедиції переважно потрапили до фондів нашого музею. Це маса матеріалів з археологічних розкопок у з сс. Врублівці, Лука Врублівецька, Устя; та зборів у сс. Мукша, Макарівка, Лепесівка. Багаторічні дослідження *М. О. Тиханової* знайшли відображення в її публікаціях (*Тиханова, 1949*).

Від 1965 р. археологічні дослідження на території Поділля систематично здійснювала експедиція **Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту**, а згодом Кам'янець-Подільського державного університету, яку очолювали *І. С. Винокур*, а пізніше *А. Ф. Гуцал*. Ім'я *І. С. Винокура* пов'язане насамперед із багаторічними дослідженнями Бакоти, Теремців, Панівців, Великої Слободи, Юрківців, Пудлівців та інших пам'яток Середнього Подністров'я. Упродовж 1960–1980-х років експедиції під керівництвом *І. С. Винокура* здійснили комплексне дослідження поселень трипільської культури, черняхівської культури, ранньослов'янського та давньоруського часу (*Винокур, 1966*). Отримані матеріали значною мірою визначили сучасний культурно-хронологічний склад археологічної збірки музею.

У фондах музею зберігаються експонати з експедицій *А. Ф. Гуцала та В. П. Мегея* у сс. Дорогоща, Бернашівка, Велика Кужелівка, Кадіївці, Колодіївка, Рудківці, Юрківці.

Помітний внесок у поповнення музейних фондів зробили багаторічні польові дослідження наукових працівників **Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника**: *І. Зільманович*, *Г. Хотюна* (директор музею), *Н. К. Козлової*, *С. Є. Баженової* (директор музею), та інших дослідників. Варто виокремити з поміж інших діяльність *Л. І. Кучугури*. Нею зібрано та передано до фондів музею велику кількість експонатів з археологічних досліджень 18 населених пунктів: сіл Сокіл (розкопки), Залуччя, Вел. Жванчик, Врублівці, Дорогоща, Каветчина, Калюс, Калачківці, Китайгород, Колунівка, Кривчик, Лоївці, Малинівці, Острівчани, Стара Ушиця, Студениця, Теремці, Фурманівка.

Також у фондах музею зберігаються експонати з експедицій археологів О. Д. Ганіної в с. Заліщики, Іване-Пусте 1950-х років передані Львівським історичним музеєм, М. К. Каргера з с. Городище 1958 р., передані через наукового працівника музею І. Зільманович, П. Рапопорта з сіл Гринчук та Привороття 1963 р., Т. Мовші з с. Цвіклівці 1962 р. передані через наукового працівника музею А. В. Ткачука.

Окремо варто виділити, що поповнення археологічної колекції фондів музею відбувалося через передачу експонатів іншими музеями: Київський історичний музей, Львівський історичний музей, Галицький музей.

Аналіз географічної картотеки дає змогу частково реконструювати історію формування археологічної збірки, встановити коло дослідників, які передавали матеріали до музею, простежити географію польових робіт та основні етапи комплектування археологічних фондів упродовж другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Географія надходжень

Основна частина надходжень сформована за результатами археологічних розвідок, розкопок і зборів, проведених на території Хмельницької, Вінницької, Тернопільської та Чернівецької областей. Найширше географічне охоплення простежується в межах Хмельницької області. Найбільш інтенсивно досліджувалися села Врублівці, Глибівка, Зіньківці, Кадиївці, Китайгород і Кубачівка, де польові роботи проводилися протягом кількох десятиліть – від кінця ХІХ до початку ХХІ ст.

За межами Хмельниччини матеріали надходили також із Тернопільської, Чернівецької та Вінницької областей, хоча кількість досліджених пам'яток там була значно меншою. У Тернопільській області археологічні роботи проводилися у Возилівці, Заліщиках та Іване-Пусте; у Чернівецькій – у восьми населених пунктах, серед яких Бабин, Ленківці, Макарівка та Новоселиця та ін.; у Вінницькій – у шести населених пунктах, зокрема Бернашівці, Озаринцях, Посухові і Шаргороді, Жевані та Сажкові. Таким чином, географія надходжень відображає широкий ареал археологічних досліджень Поділля та суміжних регіонів, водночас засвідчуючи домінуючу роль Хмельницької області у формуванні археологічної збірки музею.

Повний перелік населених пунктів, з яких походять матеріали археологічної групи зберігання, подано у Додатку 1.

Висновки

Проведене дослідження підтвердило, що географічна картотека археологічної групи зберігання є цінним історичним джерелом, яке дає змогу реконструювати процес формування археологічної збірки Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника, простежити географію надходження пам'яток, визначити основні етапи комплектування фондів та внесок окремих дослідників і археологічних експедицій у створення сучасної музейної колекції.

Встановлено, що витоки колекції пов'язані з діяльністю Подільського єпархіального історико-статистичного комітету та Давньосховища, тоді як найбільш інтенсивне поповнення фондів відбулося у другій половині ХХ ст. завдяки роботі експедицій, а також наукових співробітників музею.

Аналіз картотеки засвідчив, що основний масив археологічних матеріалів походить із території Хмельницької області, тоді як надходження з Вінницької, Тернопільської та Чернівецької областей мають менш численний, але важливий характер. Найбільш активними фондоутворювачами були М. С. Борковський, С. К. Шкурко, І. С. Винокур, М. О. Тиханова, Л. І. Кучугура, В. Б. Антонович та інші дослідники, діяльність яких визначила сучасний склад музейної археологічної збірки.

Отримані результати розширюють джерельну базу з історії археології Поділля та історії музейної справи, а також створюють підґрунтя для подальших досліджень археологів, цифрової реконструкції процесів комплектування музейних фондів і підготовки наукового каталогу археологічної колекції Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника.

ЛІТЕРАТУРА

- Антонович В. Б., 1891, Бакотский скальный монастырь. *Киевская старина*, №9.
- Антонович В.Б. 1886, О скальных пещерах на берегу Днестра в Подольской губернии. *Труды VI археологического съезда*. Т.1, с. 86-102.
- Баженов Л. 2011. Археологічні дослідження Середнього Подністров'я (1945-1980). *Археологія & Фортифікація Середнього Подністров'я*. С. 137-141.
- Баженов Л. В. Баженов О. Л. 1997. Хроніка археологічних досліджень Кам'янецьчини (80 ті роки XIX – середина 90-х років XX ст.). *Кам'янецьчина в контексті історії Поділля*. Т.1, С. 44-46.
- Брайчевський М. Ю., Довженко В.И. 1967 Поселение и святилище в с. Иванковцы в Среднем Поднестровье. *Материалы и исследования по археологии СССР*. №139. С. 238-262.
- Винокур І. С. 1966, Ружичанський могильник III - IV ст. н. е. (Дослідження 1965 р.). *Тези доповідей на звітній науковій сесії кафедр Кам'янець-Подільського педінституту за 1965 р.* С. 32-33.
- Винокур І., Горішній П.1994. *Бакота: столиця давньоруського Пониззя*. Кам'янець-Подільський. 363 с.
- Винокур І., Хотюн Г. , Бойко Ю. 1963. Розкопки в Бакоті. *Радянське Поділля*. 27 жовтня.
- Винокур І.С. 1995, 30 років досліджень археологічної експедиції Кам'янець-Подільського педінституту. *Матеріали IX Подільської історико-краєзнавчої конференції*. С. 78-81.
- Винокур, І. С., Гуцал, А. Ф. та ін. (1984). *Довідник з археології України*. Хмельницька, Чернівецька, Закарпатська області. Київ: Наукова думка.
- Винокур І. С., Гуцал А. Ф. Исследование в Среднем Поднестровье. *Археологические открытия 1976 года*. 1977. С. 276-277.
- Геринович В. О. 1926. Стоянка неолітичної людини біля с. Великої Мукши Китайгородського району Кам'янецької округи. *Записки Кам'янець-Подільського ІНО*. Т.1.С.15-16.
- Гуцал А. Ф. 1993, Дослідження Бернашівського могильника у 1991 - 1992 рр. *Археологічні дослідження на Україні у 1992 рр.* С. 53-54.
- Гуцал А. Ф. 2000. Стовпові гробниці Шутнівських курганів. *Матеріали X Подільської історико-краєзнавчої конференції*. С. 101-102.
- Гуцал В. А., Мегей В. П. 2000. Дослідження археологічної експедиції Кам'янець-Подільського педагогічного університету (1963-1999). *Давня і середньовічна історія України*. С.15-32.
- Мовша Т. Г. 1964. Трипільське поселення в с. Цвіклівці (на Дністрі). *Археологія*. Т. 16. С. 216-222.
- Прокопчук В. С., Старенкий І.О. 2016, *Пам'яткоохоронна діяльність подільського православного духовенства в XIX-на поч. XX ст.* с.308.
- Раппопорт, П. О. 1967. Военное зодчество западнорусских земель X–XIV вв. с.241.
- Рудинський М. Я. 1949, З матеріалів Дністрянської експедиції 1945 (Палеолітичні стоянки Сокіл, Китайгород, Колачківці). *АП УРСР*. Т.2. С. 299-314.
- Сецинский Е. И., 1899. Бакота, древняя столица Понизья. *Подольские епархиальные ведомости*. № 46-49.
- Сіцинський, Ю. Й. 1901. *Археологическая карта Подольской губернии // Труды XI Археологического съезда в Киеве*. Т. 1. Москва. С. 197–353.
- Старенький І., Левінзон Є.2023, Археологічна колекція М. С. Борковського у фондах Кам'янець-Подільського музею. *Археологія & Фортифікація України*. С. 166-172.
- Тиханова М. 1949, Розкопки верхніх горизонтів поселення в с. Лука-Врублівецька. *АП УРСР*. Т.1. с. 177-178.
- Хотюн Г. М. 1970. Археологічні дослідження на території Кам'янець-Подільської фортеці. *III Подільська історико-краєзнавча конференція*. С.138-140.
- Шкурко С. К. 2017, *Археологічна карта міста Кам'янця-Подільського (за матеріалами досліджень 1952-1974 рр.)* за наук. ред. О. Пламеницької. 120 с.

Inna Shvets

Chief Curator of Collections
Kamianets-Podilskyi State Historical Museum-Reserve

Svitlana Smirnova

Head of the Museum of Antiquities Sector
Kamianets-Podilskyi State Historical Museum-Reserve

THE GEOGRAPHICAL CARD INDEX OF THE ARCHAEOLOGICAL COLLECTIONS OF THE KAMIANETS-PODILSKYI STATE HISTORICAL MUSEUM-RESERVE AS A SOURCE FOR THE HISTORY OF THE FORMATION OF THE MUSEUM COLLECTION

The article examines the geographical card index of the archaeological holdings of the Kamianets-Podilskyi State Historical Museum-Reserve as an important source for reconstructing the history of the museum's archaeological collection. For the first time, the geographical card index is analyzed as an independent historical source that provides information on the provenance of archaeological artifacts, the chronology of their acquisition, the researchers who transferred them to the museum, and the territorial distribution of archaeological investigations. Based on the analysis of museum documentation, the main stages in the formation of the archaeological collection from the late nineteenth century to the early twenty-first century have been reconstructed. Particular attention is paid to the contribution of archaeological expeditions, museum staff, and individual scholars to the development of the collection. The study identifies the principal regions from which archaeological materials were acquired and demonstrates that the largest number of artifacts originated from the territory of present-day Khmelnytskyi Oblast, while smaller but significant groups of finds were obtained from Vinnytsia, Ternopil, and Chernivtsi oblasts. The research also determines the role of leading archaeologists, including V. Antonovych, M. Borkovskiy, S. Shkurko, M. Tikhanova, I. Vynokur, L. Kuchuhura, and others, whose fieldwork substantially enriched the museum's holdings. The article argues that the geographical card index is a valuable source for studying the history of archaeology in Podillia, reconstructing the development of museum collections, verifying information contained in archaeological publications, and investigating the institutional history of archaeological heritage preservation.

Keywords: archaeological collections, museum collections, geographical card index, Kamianets-Podilskyi State Historical Museum-Reserve, history of archaeology, Podillia, museum documentation.

**Перелік населених пунктів
за Географічною картотекою групи зберігання «Археологія»**

№	Назва населеного пункту	Роки досліджень	Дослідники	Примітки
1.	с. Алушко			Енеоліт Сокира
2.	с. Антонівка	1962	М. Борковський	Трипілля
3.	с. Бабин Чернів. обл	1950	С. Шкурко	
4.	с. Баговиця	1946, 1977, 1963	М. Борковський	
5.	с. Бакота	1892, 1957, 1960, 1961, 1963, 1970	В. Антонович, Ю. Сіцинський, І. Винокур, Г. Хотюн,	Русь, Бронза (К-Ра Шнуров. Кераміки), Зерно (14 Ст.), Ф-Ти Архітект., Хрести Натільні Перламутр.
6.	с. Балин			
7.	с. Балинівка (Петрівське)	1950		Ф-Т. Сокири Доби Бронзи
8.	с. Бернашівка Вінн. обл.	1978, 1987, 1990	І. Винокур, А. Гуцал, В. Мегей	Чернях. к-ра
9.	с. Біла			
10.	с. Біланівка			
11.	с. Бережанка			
12.	с. Боришківці	1953, 1954, 1958, 1959; 1958; 1959; 1959, 1961;	Збір І. Зільманович; збір Гвоздьова; збір Мачинського і Павлової; М. Борковського,	
13.	с. Борковець			
14.	с. Борців Тернопіл. обл.	1952	І. Винокур	
15.	с. Брага			
16.	с. Братківці	1961		Зуб Мамонта
17.	с. Бровари			
18.	с. Вахнівці	1953	Збір Голдіна	Кремінь
19.	с. Велика Кужелівка	1989	А. Гуцал, В. Мегей	Зернотерки Трипілля
20.	с. Велика Слобода	1959, 1960, 1983; 1984	Збір А. Мар'янова; І. Винокур, В. Мегей	Чернях.К-Ра, Прясло
21.	с. Великі Вірмени			
22.	с. Великий Жванчик	1987	В. А. Захар'єв, Л. І. Кучугура	Енеоліт
23.	с. Велике Залісся	1951, 1952	Збір Валькова	Посуд Доба Бронзи

Перелік населених пунктів за Географічною картотекою групи зберігання «Археологія»

№	Назва населеного пункту	Роки досліджень	Дослідники	Примітки
24.	с. Вільховець	1956, 1954	Збір Василяна	Трипілля, Русь
25.	с. Вітківці			
26.	с. Возилівка Бучацький р-н. Тернопіл. обл.	1970-ті	Збір І. С. Винокур	
27.	с. Воробіївка			
28.	с. Вороновиця Чернів. обл.	1953	С. К. Шкурко	
29.	с. Врублівці	1953 (розкопки), 1956, 1965, 1971, 1977-1984	Н. К. Тиханова; Л. І. Кучугура; Н. К. Козлова	Кремій Мезоліт, Посуд Чернях. К-Ри
30.	с. Гаврилівці	1955, 1967, 1968	М. Борковський	
31.	с. Глибівка	1971, 1972, 1982 (збір), 1983(розкопки)	С. Є. Баженова	
32.	с. Голосків	1947, 1954, 1957-1964, 1970, 1972, 1973	М. Борковський	Енеоліт
33.	с. Гомарно Дунаєв. р-н.	1987	В. Захар'єв	Енеоліт
34.	с. Гориславці			
35.	с. Городище	1958	М. К. Каргер через І. Зільманович	Русь, Шлак, Горіле Зерно
36.	м. Городок	1977, 1984		Палеоліт, Трипілля
37.	с. Грем'ячка	1947 з Київського історичного музею, 1951збори учителя І. Н. Солошної, 1954, 1956 збори Н. К. Козлової		Трипілля, Мініатюрний Посуд, Яйцепод. Посуд
38.	с. Гринчук	1963 І. Винокур, П. Рапопорт, 1970 М. Борковський		Неоліт-Енеоліт, РЗВ, Середньов.
39.	с. Грихова	1967 М. Борковський		Енеоліт
40.	с. Глушківці	1967	М. Борковський	Неоліт
41.	с. Гуків	1955	С. Шкурко	Енеоліт, Русь
42.	с. Гуменці	1959, 1967, 1968 М. Борковський; 1968 С. Шкурко		Доба Міді- Бронзи, Чернях.К-Ра.
43.	с. Гусятин	1948, 1974	З Галицького музею	Енеоліт
44.	с. Гута Блещанівська	1959	М. Борковський	
45.	с. Гуцули Кам-Под. р-н.	1954-55, 1959 С. Шкурко; 1957 збір І. Зільманович		Рані Слов'яни
46.	с. Дерев'яне			Енеоліт: Сокира Ритуальна
47.	с. Довжок	1952 Т. Сис; 1957-1967 М. Борковський, 1965 школярі		Енеоліт, Шолом 14 Ст.?

Перелік населених пунктів за Географічною картотекою групи зберігання «Археологія»

№	Назва населеного пункту	Роки досліджень	Дослідники	Примітки
48.	с. Дорогоща	1985	А. Гуцал , В. Мегей, І. Винокур, Л. Кучугура (розкопки)	Епоха Бронзи, Речі З Могильника Комарівс.К-Ри
49.	с. Жабинці	1948 з Галицького музею, 1958 збори		
50.	с. Жеван Вінн. обл.	1983 передав Огородник В. В.		Зуб Мамонта
51.	с. Жванець	1958, 1960	М. Борковський	
52.	с. Жердя	1968	Г. Хотюн	Кремінь, Кістка
53.	с. Завалля	1948 з Галицького музею; 1963, 1970 збори Борковського; 1966, 1968, 1974 С. Шкурко; 1981 збори І. В.Ткача		Енеоліт, Залізний Вік, Рані Слов'яни
54.	с. Залісся	1964 М. Борковський; 1965 Вальков; 1969 збори А. І. Почашинського та А. І. Перенчука (маса експонатів)		Енеоліт
55.	с. Залісці	1977	В. Захар'єв	
56.	с. Залуччя	1961збори А. І. Сороки, 1984 Л. І. Кучугура		Русь
57.	с. Западинці			Пізня Бронза
58.	с. Зіньків	1962		Енеоліт, Бронза
59.	с. Зіньківці	1945, 1948, 1958, 1960, 1963, 1964, 1968, 1982	І. Д. Зільманович; М. С. Борковський; Кирилюк	
60.	с. Зелене Красилівськ.р-н.	1948 експедиція		Русь
61.	с. Зеленче	1962, 1963	М. Борковський	
62.	с. Заліщики	1953	О. Д. Ганіна, Львівський Історичний Музей	Раній залізний вік
63.	с. Іване-Пусте	1958, 1959, 1961	О. Д. Ганіна	
64.	с. Іванківці	1951, 1952 Довженок; 1955		Чернях. К-Ра
65.	с. Йосипівка	1983	С. Е. Баженова	Енеоліт
66.	с. Каветчина	1987	Збори Л. Кучугури	Чернях. К-Ра
67.	с. Кадіївці	1892 В. Б. Антонович(?) Давньосховище; 1938, 1949 з Галицького музею; 1947, 1954, 1959, 1968, 1969 М. С. Борковський, С. К. Шкурко ; 2006 А.Ф. Гуцал		
68.	с. Калачківці	1977, 1981, 1988	Збори Л. І. Кучугури	
69.	с. Калиня	1958. І Зільманович; 1959 збори Павлової і Мачинського; 1963 М. Борковський; 1979 Т. В.Дуткевич		Енеоліт

Перелік населених пунктів за Географічною картотекою групи зберігання «Археологія»

№	Назва населеного пункту	Роки досліджень	Дослідники	Примітки
70.	с. Калюс	1967 М. Борковський, 1977 Л. Кучугура		Кам'яний Вік
71.	с. Кам'янка	1973 М. Борковський		
72.	м. Кам'янець-Подільський (Старий замок)	1953; 1959 Г. Хотюн, С. Шкурко (багато), 1956, 1960, 1965, 1968, 1969, 1974 С. Шкурко. 1960, 1964-65 Є. Пламєницька		
73.	с. Карачківці	1960	М. Борковський	
74.	с. Катеринівка	1959	М. Борковський	
75.	с. Кептинці	1970	С. Шкурко	Енеоліт
76.	с. Китайгород	1892; 1977; 1979	В. Б. Антонович; Л. І. Кучугура збір	Кам'яний Вік
77.	с. Княгинин	1948-49 Давньосховище 1959, 1965 М. Борковський 2003 В. С.Ткачук		Енеоліт
78.	с. Козак	1946, 1964, 1969, 1974 М.Борковський		Енеоліт
79.	с. Колибаївка	1957 збори Завальського, 1959, 1962, 1964, 1967-68, 1974 М. Борковський		Енеоліт
80.	с. Колодіївка	1967 2009 А.Ф. Гуцал розкопки університет		Енеоліт, Доба Бронзи, Раній Залізний Вік
81.	с. Колунівка	1977 збори Л. Кучугури		Верх. Палеоліт
82.	с. Кормільче	1964	Збори Т. С. Медведина	Неоліт-Енеоліт
83.	с. Кривчани	1963		Кам'яний Вік, Чернях. К-Ра.
84.	с. Кривчик	1977	Збори Л. Кучугури	Верх. Палеоліт
85.	с. Крушанівка	1968	С. Шкурко	
86.	с. Кубачівка	1950-1960-ті; 1970-ті	М. С. Борковський; С. К. Шкурко; Г. М. Хотюн	Кам'янець- Подільський Музей. Енеоліт
87.	с. Кугаївці	1969	С. Шкурко	Рані Слов'яни
88.	с. Кудринці	1970		
89.	с. Кужелівка	1957	Вчитель Гоцуляк	Енеоліт
90.	с. Кузьмінчик	1954, 1955	С.К. Шкурко	
91.	с. Кульчіївці	1953 , 1956, 1976		Доба Бронзи
92.	с. Куражин	1947 коса горбуша, 1961 булава з діориту 1968 збори С. Шкурко	дир. школи с. Куражин В. К. Рибак передав бронзовий кельт	Енеоліт, Доба Бронзи Русь

Перелік населених пунктів за Географічною картотекою групи зберігання «Археологія»

№	Назва населеного пункту	Роки досліджень	Дослідники	Примітки
93.	с. Кушниця Чернів. обл.	1955	С. К. Шкурко	
94.	с. Ластівці	1953 1954 В. А. Марченко 1964 І. Ю. Васілішин		Енеоліт
95.	с. Ленківці Чернів. обл.	1954 збори М. Борковського		
96.	с. Лепесівка Білогір.р-н	1957, 1958 М. Тиханова 1959 І. Зільманович		Раній Залізний Вік, Чернях.К-Ра
97.	м. Летичів	1965 Л. В. Калиниченко		Енеоліт
98.	с. Лисогірка	1964		Доба Бронзи
99.	с. Лоївці	1977 Збір Л. Кучугури 2003 С. Семенчук		Палеоліт Залізний Вік (Ідол)
100.	с. Лука Мар'янівська	1977		Палеоліт
101.	с. Лука Врублівецька	1945-50 збори; 1945 М.Я. Рудинський збір; 1950 Середньодністровська експедиція; 1953 (розкопки)1955-57 М. Тиханова ; 1955 збори Силенко 1956 Збір Н. Козлової; 1958 І. Зільманович		Багатошарове Поселення
102.	с. Лясківці	1961, 1973, 1971		
103.	с. Макарівка Чернів.обл. Кельмен.р-н	1953 збори М. О. Тиханова 1967 М. Борковський		Енеоліт Ченях.К-Ра
104.	с. Маків	1953 збір Силенко; 1959 збори Л. Л. Грицака; 1963 М. Борковський		Палеоліт, Енеоліт
105.	С. Мала Побійня Віньковець.р-н	1953 збір Буртмана (?)		
106.	с. Малинівці	1954-55 С. Шкурко; 1959, 1968 М. Борковський; 1977 Л. І. Кучугура		
107.	с. Мархлівка Город. Р-н	1968		Рані Слов'яни
108.	м. Меджибіж	1953, 1974		Палеоліт
109.	с. Мілівці	1949 1962		Енеоліт. Доба Бронзи
110.	с. Міхля Ізяславськ. р-н	1978	Лис Б. Л.	Енеоліт
111.	с. Михайлівка	1953	збори	Енеоліт
112.	с. Митниці	1960-ті	збори	
113.	с. Мукша	1953	М. Тиханова	Раній Залізний Вік
114.	с. Мукша Боришківецька	1951-52	Збори Силенка	Рані Слов'яни
115.	с. Нагоряни	1957	М. Борковський	Енеоліт

Перелік населених пунктів за Географічною картотекою групи зберігання «Археологія»

№	Назва населеного пункту	Роки досліджень	Дослідники	Примітки
116.	Немирівське городище (біля с. Сажків Вінн.обл.)	1950	З Київського музею	Залізний Вік
117.	с. Ніверка	1964	Пирин	Енеоліт
118.	с. Нігин	1961 1964	М. Борковський	Енеоліт
119.	с. Нова Ушиця	1956		Доба Бронзи
120.	с. Новоселиця Чернів. обл.	1956	Пасічник	Неоліт-Енеоліт
121.	с. Озаринці Вінн. обл.	1949		Ф-Ти Кісток Тварин
122.	с. Оленівка	1958 І. Зільманович; 1959 збори Мачинського і Павлової; 1966 М. Борковський		
123.	с. Оринін	1960 збори Супруна; 1970, 74 С.Шкурка		Трипілля, Чернях.К-Ра
124.	с. Остапівці	1956 збори І. М. Кулаківського		Доба Бронзи
125.	с. Острівчани	1958 І. Зільманович 1986 Л. Кучугура		Рані Слов'яни, Русь
126.	с. Остропіль	1970		Чернях.К-Ра, Русь
127.	с. Панівці	1961 І. Винокур, 1966, 1969 С. Шкурко 1970 збори М. Борковського 1974 збори Чеюмова		
128.	с. Панасівка Дунаєв. р-н.	1959 збори Комарова		
129.	с. Підпилип'я	1958 І. Зільманович 1974 збори А. Задорожного 1976 М. Борковський		Енеоліт, Бронза
130.	с. Подільське	2003	В.С.Ткачук	Доба Бронзи
131.	с. Покутинці	1964		Енеоліт
132.	с. Польний Мукарів	1965		Енеоліт
133.	с. Посухів Вінн. Обл. Мур. Кур. р-н	1977	Збір В. Кодряка (?)	
134.	с. Привороття	1963	П. Раппопорт збір	Енеоліт, Залізний Вік, Русь
135.	с. Приймачин	1954		Енеоліт
136.	с. Пудлівці	З Давньосховища 1948 з Галицького музею 1964 1974 І. Винокур; 1979 збори Т. І. Сороки		Кістки Тварин Трипілля
137.	с. П'ятничани	З Давньосховища 1954 С. Шкурко; 1963		Кістки Коня
138.	с. Редвинці	1959 М. Борковський		

Перелік населених пунктів за Географічною картотекою групи зберігання «Археологія»

№	Назва населеного пункту	Роки досліджень	Дослідники	Примітки
139.	с. Рихта	1959; 1964 М. Борковський		Енеоліт
140.	с. Рогізна	1962 М. Борковський		Енеоліт
141.	с. Романівка	1966		
142.	с. Руда	1965, 1968 М. Борковський		
143.	с. Рункошів	1961 1979 Збір І. С. Комарницького		Енеоліт, Доба Бронзи
144.	с. Рудківці	1947 1969 збори 1976 А. Ф. Гуцал		Залізний Вік, Русь
145.	с. Ружичанка	1965 Експедиція І. Винокура (Кам-Под. інститут)		Чернях.К-Ра
146.	с. Рупківці			
147.	с. Савинці	1967	Н. Ф. Заричевський	Доба Бронзи
148.	с. Сатанів	1990 Н. Левченко; 2003 В. С.Ткачук		
149.	с. Северінка Літинс. повіт		З Давньсхов.	Заготовка Сокири
150.	с. Січинці	1967	Добровольський	
151.	с. Слобідка	1957 Ю. Ф.Ванар Збори 1950-60-х років		Кам'яний Вік Енеоліт
152.	с. Слобідка Кульчівецька	1948 експедиція		Чернях. К-Ра
153.	с. Слобідка Малинівецька	1973	Збори М. С. Борковського	
154.	с. Слобідка Рихтецька	1953, 68 збори 1958 вчитель Василенко 1970 М. Борковський 2003 В. С.Ткачук		Енеоліт-Бронза
155.	с. Смотрич Дунаєв. р-н	1961 Борковський 1974 розкопки 1975 збори		
156.	с. Смотрич Кам-Под. р-н.	1961, 1976, 1978 Борковський		
157.	с. Совиний Яр	1975		Доба Бронзи
158.	с. Сокіл	1945 збори М. Рудинського (багато) 1954, 1961, 1962, 1967, 1970, 1972, 1977 С. Шкурко 1972 М. Борковський 1977, 1985-86 (розкопки) Л. І. Кучугура		Палеоліт
159.	с. Сокоlecь			Енеоліт
160.	с. Сокиринці	1960 1964 збори Енакула (?)		Доба Бронзи
161.	с. Солобківці	1991		Енеоліт

Перелік населених пунктів за Географічною картотекою групи зберігання «Археологія»

№	Назва населеного пункту	Роки досліджень	Дослідники	Примітки
162.	с. Соснівка	1954		Енеоліт
163.	с. Сприсівка	1961		Неоліт-Енеоліт
164.	с. Ставчани Новоуш. р-н	1963 1970	І. Винокур	
165.	с. Стара Гута	1962 1967 М. С. Борковський		
166.	с. Стара Ушиця	1947 М. С. Борковський 1949 з Галицького музею 1953 збори С. Н. Заремба 1976 П. А. Горішний (розкопки) 1977 Л. Кучугура		
167.	с. Студениця	1958 1968 С. Стороженко 1975 П. Горішний 1977, 1985 Л. І. Кучугура		
168.	с. Субіч	1965 М. С. Борковський		Енеоліт
169.	с. Супруньківці	1964 В.В Ковальов.		Бронза
170.	с. Суржа	1959 М. С. Борковський		Енеоліт
171.	с. Суржинці	1964 М. С. Борковський		Палеоліт
172.	с. Тарасівка	1964 Борковський 1974		Енеоліт
173.	с. Татариски	1946 1953 І. А. Іваницький 1956 збори В. Чейчука 1964-65, 1968, 1977 збори 1966 С. Шкурко 1954, 1957-1959, 1963, 1964, 1966-1970 М. Борковський		Палеоліт, Енеоліт, Русь, Середньовіччя
174.	с. Теремці	1963-64 Г. М. Хотюн, І. С. Винокур 1975 П. А. Горішний 1977, 1979 Л. І. Кучугура		Палеоліт, Трипільська К-Ра, Залізний Вік
175.	с. Тимків	1964 М. С. Борковський		Енеоліт
176.	с. Устя	1953 М. О. Тиханова (розкопки) 1957 М. О. Тиханова збори 1971		Чернях. К-Ра, Русь
177.	с. Фридрівці	1974	М. С. Борковський	Енеоліт
178.	с. Фурманівка	1969 1982 Л. Кучугура 1989 В. Віннюков		Енеоліт, Бронза, Русь
179.	с. Ходорівці	1948, 1951, 1955, 1957-59, 1962, 1964, 1966 - 1968; 1973 М. С. Борковський 1958 І. Зільманович		

Перелік населених пунктів за Географічною картотекою групи зберігання «Археологія»

№	Назва населеного пункту	Роки досліджень	Дослідники	Примітки
180.	с. Цвіклівці	1952, 1958 І. Зільманович 1957-59, 1962, 1964, 1966, 1968-1969 М. С. Борковський 1959, 1962 А. В. Ткачук (скарб з досл. Т. Мовші)		Енеоліт Русь
181.	с. Цибулівка	1959, 1964 С. Шкурко 1983		
182.	с. Чабанівка	1964		Доба Бронзи
183.	с. Чорна	1964		Доба Бронзи
184.	с. Чорний Острів	1952		Русь
185.	с. Чорнокозинці	1954 М. Борковський, 1956 А. І. Шувера 1960		Енеоліт, Бронза, Чернях. К-Ра, Середньовіччя
186.	с. Чугор	1950-60-ті 1960 М. А. Белінський		Неоліт, Енеоліт, Доба Бронзи: Культура Кулястих Амфор
187.	с. Шаргород Вінн. обл.	1940 з Київського музею		Раній Залізний Вік
188.	с. Шутнівці	1954, 1968 М. Борковський		Енеоліт
189.	м. Шепетівка	1957		Русь
190.	с. Шибутинці	1969 С. К. Шкурко		
191.	с. Шидлівці	1974		Енеоліт. Чернях. К-Ра
192.	с. Шустівці	1970 С. К. Шкурко		Енеоліт, Доба Бронзи
193.	с. Юрківці Чемеров. р-н.	1972	І. Винокур, А. Гуцал, С. Баженова	
194.	с. Ямпільчик Чемеров. р-н	1957		Доба Бронзи. Культура Кулястих Амфор
195.	с. Ярмолинці			Неоліт, Енеоліт
196.	с. Ярославівка Летич. р-н	1954	С. Шкурко	Енеоліт, Доба Бронзи, Чернях. К-Ра
197.	с. Ярошівка	1955	С. Шкурко	Енеоліт
198.	с. Яруга		М. А Дулена (?)	Енеоліт, Доба Бронзи, К-Ра Кулястих Амфор
199.	с. Ясенівка Чернів. обл.	1953- 1954	С. К. Шкурко	Чернях.К-Ра.